

CAMBRIDGE ★★★

Cambridgeshire, ANGLIA

LICZBA MIESZKAŃCÓW 95 682

Drugie najstarsze miasto uniwersyteckie w Anglii (po Oksfordzie) leży 58 mil/41 km na północ od Londynu na zachodnim skraju moczarów East Anglia, nad rzeką River.

- 📍 **Położenie:** Wszystkie główne budynki uniwersyteckie i Muzeum Fitzwilliam są ciasno stłoczone w centrum miasta. Można zwiedzić miasto autobusem z otwartym głównym pokładem. (Szczegóły – Książka adresowa).
- 🅑 **Parking:** W mieście obowiązuje system Park and ride (parkowanie poza centrum miasta). Centrum zamknięte dla ruchu samochodowego przez cały tydzień, od 10.00 do 16.00.
- 👁️ **Zobacz koniecznie:** St John's College; Wiosłowanie na rzece Cam, Kaplica King's College, szczególnie gdy śpiewa chór.
- 🕒 **Organizacja czasu:** Przeznacz dwa pełne dni.
- 👤 **Dla dzieci:** Imperial War Museum, Duxford.
- 🎧 **Wycieczki piesze:** Pieszce wycieczki z przewodnikiem i wycieczki trasami duchów są organizowane codziennie przez turystyczne centrum informacyjne (☎ 01223 457 574; tours@cambridge.gov.uk). Christian Heritage Walking Tours ruszają w nd. o 14.30 i w śr. o 11.00 (€£3. ☎ 01223 311 602; Faks 01223 306 693; admin@christianheritageuk.org.uk; www.christianheritageuk.org.uk).

Informacje wstępne

Cambridge stało się akademickim centrum na początku XIII w. (ok. 1209), przyciągając z Oksfordu i Paryża grupy uczonych zainteresowanych studiowaniem teologii, prawa świeckiego i kościelnego oraz logiki. Jego korzystne położenie na drodze wodnej do morza i bliska odległość od Londynu, przyciągnęła tu też kilka klasztorów. Najstarszy college w Cambridge, **Peterhouse**, został założony w 1284 r., a do 1352 r. zbudowano siedem następnych kolegiów, wszystkie z charakterystycznym, kwadratowym zamkniętym monastycznym podworcem.

Kwitnąca społeczność akademicka została uznana papieską bullą w 1318 r. Tak jak w przypadku Peterhouse, założono następne kolegia, aby zapewnić mieszkania dla studentów. To właśnie ten kolegiacki system odróżnia Cambridge (i Oksford) od młodszych uniwersytetów z bardziej scentralizowaną administracją. Obecnie 31 kolegiów to zupełnie niezależne i rządzące się swoimi prawami ciała, podczas gdy uniwersytet zajmuje się nauczaniem publicznym i nadaje tytuły naukowe. Cambridge jest perełką nowej architektury, czasami kontrowersyjnej, zarówno na terenie uniwersytetu, jak i na zachodniej stronie miasta, gdzie przeniesiono kilka wydziałów. Najlepszym przykładem jest budynek Wydziału Prawa zbudowany głównie ze szkła.

W Oksfordzie i w Cambridge, zanim założono tam uniwersytety, nauczanie odbywało się w szkołach prowadzonych przez kler. Nauczyciele i studenci przeważnie mieszkali kątem u ludzi z miasta lub w schroniskach, które były nazywane Halls. Na początku XV w. wszyscy studenci musieli mieszkać w halls. Kolegia zostały założone później i były początkowo zarezerwowane tylko dla absolwentów. Jak to bywało w innych średniowiecznych stowarzyszeniach zawodowych, ich członkowie, w tym wypadku absolwenci, posiadali oddzielne mieszkania, ale wspólny hall i kaplicę. New College w Oksfordzie, założony w 1379 r. przez Williama z Wykenham, był pierwszym, który kwaterował zarówno studentów, jak i absolwentów

Zwiedzanie

Niektóre kolegia mogą żądać opłaty za wstęp od marca do września, większość jest zamknięta w czasie egzaminów od połowy kwietnia do końca czerwca. Aby uzyskać szczegóły dotyczące zwiedzania zobacz stronę internetową uniwersytetu: www.cam.ac.uk.

St John's College ★★★ (Y)

🕒🕒 **Otwarte codziennie 10.00–17.30.** €£2, grudzień–luty, wstęp bezpłatny. ☎ 01223 338 600; www.john.cam.ac.uk.

Spacer po St John's (założony w roku 1511 r.) jest spacerem po historii architektury. To drugi co do wielkości college, a jego brama wejściowa z wieżyczkami, ozdobiona herbami, jest najpiękniejsza w całym Cambridge.

Pierwszy, Drugi i Trzeci Dziedziniec pochodzą głównie z epoki Tudorów. Ruskin nazwał Drugi dziedziniec najbardziej doskonałym w Cambridge. Za Trzecim Dziedziniec znajduje się XVIII-wieczny Kitchen Bridge, z widokiem na wspaniałe **Bridge of Sighs** – Most Westchnień, wspaniałe dzieło Hutchinsona. Ten z kolei przygotowuje widza na neogotycki **New Court**, tak obsesyjnie symetryczny, że kiedyś dano reprimendę studentowi, który wychylał się przez okno, psując ową symetrię. Dalej znajduje się XX-wieczny **Cripps Building** zaprojektowany przez Moya i Powella oraz XIII-wieczny **School of Pythagoras**, najstarszy w Cambridge średniowieczny dom zbudowany z kamienia.

Trinity College★★ (Y)

🕒 **Otwarte połowa marca–październik, codziennie, 10.00–17.00.** €£2. **Wren Library:** *Otwarte pn.–pt., 12.00–14.00; sb., 10.30–12.30 podczas pełnego semestru.* ☎ 01223 338 400; Faks 01223 339 209.

Największy college w Cambridge, został założony w 1546 r. przez Henryka VIII. Jego najstarsze budynki otaczają **Great Court – King Edward's Tower** (wieża zegarowa) i **Great Gate**, ukończoną w 1535 r., na której szczycie stoi pomnik Henryka VIII. W centrum Great Court leży ozdobna fontanna, zbudowana pod koniec XVI w. przez Sir Thomasa Nevile'a, Mistrza, który był odpowiedzialny za obecny rozkład tych budynków. Świadomie konserwatywna **kaplica**, zbudowana przez królową Marię, powstała w stylu późnogotyckim i mieści w przedsionku posągi najbardziej znanych postaci z Trinity.

W **Nevile's Court** (1612) znajduje się **Wren Library**, ukończona w 1695 r. i nazwana imieniem swojego projektanta. Półki na książki są ozdobione drewnianymi rzeźbami Grinlinga Gibbonsa i ukoronowane gipsowymi popiersiami postaci literackich.

Książka adresowa

Poruszamy się po Cambridge

Centrum Informacji Turystycznej – Cambridge Tourist Information Centre, The Old Library, Wheeler Street, Cambridge CB2 3QB. ☎ 08712 268 006 (ogólnie – 60p/min), 01223 457581 (tylko zakwaterowani); tourism@cambridge.gov.uk; www.visitcambridge.org.

Zwiedzanie – W sprawie codziennych pieszych wycieczek z przewodnikiem, wycieczek szlakiem duchów, skontaktuj się z Visitor Information Centre. ☎ 01223 322 457574; tours@cambridge.gov.uk. Christian Heritage Walking Tours wyruszają w nd. o 14.30 i w śr. 11.00. ☎ 01223 311 602; admin@christianheritageuk.org.uk; www.christianheritageuk.org.uk.

Guide Friday Tours oferują wycieczki po mieście otwartym autobusem. Autobusy odjeżdżają co 10–20 min. Bilety można kupić bezpośrednio u kierowcy lub w Cambridge Tourist Information Centre lub w Guide Friday Tourism Centre ☎ 01353 663 659.

Rejsy rzeczne: skontaktuj się z Cambridge Passenger Cruises ☎ 01223 307694; www.georgina.co.uk.

Puby i restauracje – Listę miejsc, w których można zjeść, otrzymasz w Cambridge Tourist Information Centre.

Zakupy – Najlepsze sklepy i domy towarowe można znaleźć na **Petty Cury, Market Square, Lion Yard, St Andrew's Street**. Jeśli szukasz czegoś innego,

bardziej dziwnego, powinieneś spróbować zajrzeć do sklepów na **King's Parade, Rose Crescent, Trinity Street, Bridge Street, Magdalene Street, St John's Street i Green Street**. Na rynku odbywa się zwykle targ, otwarty codziennie z wyjątkiem niedzieli.

Rozrywka – Lista odpowiednich miejsc znajduje się w Cambridge Tourist Information Centre (👁️ *zobacz poniżej*).

The Cambridge Folk Festival, koniec lipca, jest najlepszym brytyjskim festiwalem muzyki folk. ☎ 01223 357 851; www.cam-folkfest.co.uk.

Punting – przejażdżki łódką odpychaną długim kijem. Wycieczka do Cambridge musi zawierać ten element.

Cambridge Chauffeur Punts – Można wynająć wiosłarza lub spróbować wiosłować samemu. ☎ 01223 354 164; www.punting-in-cambridge.co.uk.

Trinity Punts – Wiosłowanie do Trinity College. ☎ 01223 338 483.

The Granta Boat & Punt Company – można wynająć wiosłarza lub spróbować wiosłować samemu. Wiosłarz lub wiosłowanie. ☎ 01223 301 845.

Scudamores – Wiosłarz lub wiosłowanie samemu. ☎ 01223 359 750; www.scudamores.com. Punt & Pint Tour – sb., 14.30 do Scudamore's Mill Lane.

Tyrell's – Można wynająć wiosłarza lub spróbować wiosłować samemu. ☎ 01480 413517.

Posągowi Byrona, wykonanego przez duńskiego rzeźbiarza Thorwaldsena, towarzyszą marmurowe popiersia ludzi związanych z Trinity, pochodzące z XVII i XVIII w., wykonane przez Roubiliaca i innych. Wśród manuskryptów są VIII-wieczne *Listy św. Pawła*, pierwsze folio Szekspira i ilustrowana, XV-wieczna, francuska Books of Hours. Na dachu stoją cztery pomniki przedstawiające *Teologię, Prawo, Medycynę i Matematykę*, wyrzeźbione przez Gabriela Cibbera. Po przeciwnej stronie dziedzińca znajduje **Tribune**, również dzieło Wrena, ozdobna platforma z niszami i kolumnami.

S. Tesson/MICHELIN

Dziedziniec w Trinity College

Trinity Hall (Y)

Down Senate House Passage. Otwarte codziennie, od świtu do zmierzchu. Zamknięte połowa kwietnia–koniec czerwca i od 24 grudnia do 2 stycznia. College może również być zamknięty w inne dni bez uprzedzenia. 01223 332 500; rac44@cam.ac.uk; www.trinhall.cam.ac.uk.

Za XVIII-wiecznym **Principal Court**, zbudowanym z kamienia ciosowego, znajdują się trzy rzędy budynków (najlepiej je oglądać z North Court), które datuje się na 1350 r., w którym college został założony, a za uroczą Elizabethan Library znajduje się ogród, nazwany przez Henry Jamesa „najpiękniejszym zakątkiem świata”.

Clare College★ (Y)

Old Court, Hall i Kaplica: otwarte zwykle przez cały rok, codziennie, 10.30–17.00. £2 (w tym ulotka). Ogród: otwarte codziennie jak powyżej, z wyjątkiem złej pogody lub okazjonalnych prac renowacyjnych. 01223 333 200; 01223 333 219; dph29@cam.ac.uk; www.clare.cam.ac.uk.

College został założony w 1326 r. jako University Hall a później przemianowany, w 1338 r., na Clare Hall. XVII-wieczne budynki są dziełem **Roberta Grumbolda** i jego ojca **Thomasa** i należą do najbardziej pogodnych w Cambridge.

Clare Bridge został zbudowany przez Thomasa Grumbolda, przed budynkami z XVII w. Zwróć uwagę na brakujący segment jednej kamiennej kuli na parapecie mostu. Grumbold przyrzekł, że nie ukończy mostu, jeśli mu się nie zapłaci. I rzeczywiście nie zapłacono.

Old Schools i Senate House

Są to najstarsze z centralnych budynków Uniwersytetu. **Old Schools** było Szkołą Prawa i Teologii zanim budynek nie uzyskał swojego obecnego palladyjskiego frontu.; **Senate House (Y)** jest XVIII-wieczną mieszanką rzymskiego Wrena z nowym palladianizmem **Jamesa Gibbsa**.

King's College★★ (YZ)

Tereny: otwarte codziennie z wyjątkiem połowa kwietnia–połowa czerwca i od 25 grudnia do 3 stycznia. Kaplica: otwarta (jeśli pozwalają na to jej funkcje), w czasie semestru, pn.–sb., 9.30–15.30 (15.15 sb.), nd., 13.15–14.15 i 17.00–17.30; letnie wakacje, poza semestrem, pn.–pt., 9.30–16.30, nd. 10.00–17.00. Tereny i Kaplica. £3.50. Broszura (7 języków). 01223 331 212 (College Tourist Liaison Officer); 01223 331 212; derek.buxton@kings.cam.ac.uk; www.kings@cam.ac.uk.

Założony w 1441 r. i schowany za neogotycką przesłoną **Williama Wilkinsa** i **wieżą**, King's jest zdominowany przez **Gibb's Building** w stylu klasycznym oraz wyrzeźbione w górę gotyckie przypory Kaplicy King's College.

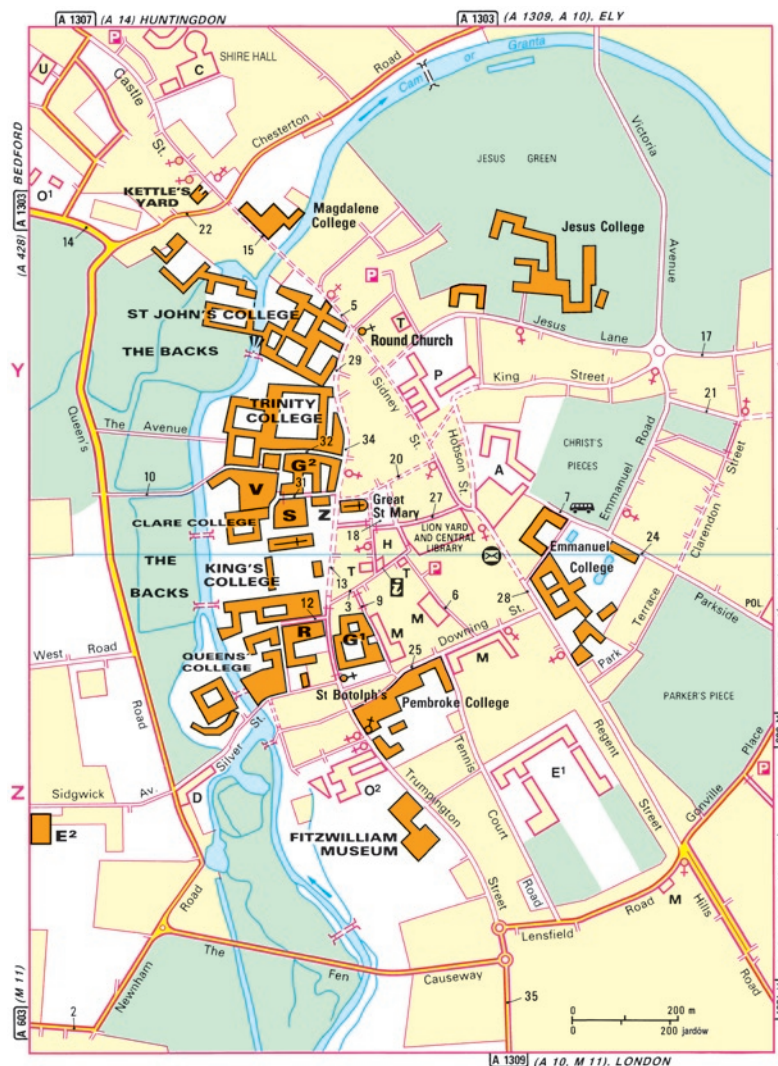
King's College Chapel★★★ – Zbudowana w latach 1446–1515 głównie przez trzech królów (Henryka VI, Henryka VII i Henryka VIII) Kaplica King's College jest ostatecznym i najwspanialszym przykładem angielskiego gotyku. Turner pomalował ją z zewnątrz, Wordsworth napisał o niej trzy sonety, a Wren, podziwiając największe jednoprzęsłowe sklepienie, zaferował, że zrobi podobne, jeśli ktoś mu pokaże gdzie położyć pierwszy kamień.

CAMBRIDGE

Barton Rd	Z 2	King's Parade	YZ 13	Pembroke St	Z 25
Bene't St	Z 3	Lion Yard Centre	Y	Petty Cury	Y 27
Bridge St	Y 5	Madingley Rd	Y 14	St. John's St	Y 29
Corn Exchange	Z 6	Magdalene St	Y 15	St. Andrew's St	Z 28
Drummer St	Y 7	Maid's Causeway	Y 17	Senate House Passage	Y 31
Free School Lane	Z 9	Market Hill	Y 18	Sidney St	Y
Garret Hostel Lane	Y 10	Market St	Y 20	Trinity Lane	Y 32
King's Lane	Z 12	New Square	Y 21	Trinity St	Y 34
		Northampton St	Y 22	Trumpington Rd	Z 35
		Parker St	YZ 24		

COLLEGE CAMBRIDGE

Christ's	Y A	Gonville and Caius	Y G2	Queen's	Z
Clare	Y	Jesus	Y	St Catharine's	Z R
Corpus Christi	Z G1	King's	YZ	St Edmund's House	Y U
Darwin	Z D	Lucy Cavendish	Y O1	St John's	Y
Downing	Z E1	Magdalene	Y	Sydney Sussex	Y P
Emmanuel	YZ	Newnham	Z E2	Trinity	Y
		Pembroke	Z	Trinity Hall	Y V
		Peterhouse	Z O2		

Backs (The)	YZ	Great St. Mary's Church	Y	St. Botolph's	Z
Cockerell Building	YS	Kettle's Yard	Y	Senate House	YZ
Fitzwilliam Museum	Z	Round Church	Y		

Rozmiary (289 stóp/88 m długości, 94 stopy/29 m wysokości, 40 stóp/12 m szerokości) sugerują raczej chór katedralny niż kaplicę kolegiąlną; 18 kaplic bocznych i drzwi podkreśla wysokość 22. przypór podtrzymujących wagę sklepienia.

Nawa z 12. przęsłami wznosi się w górę na tak delikatnej podstawie kamiennej, że stanowi zaledwie oprawę do 25. witraży (XVI w.), pokazujących sceny ze Starego Testamentu (poniżej). Sklepienie (prawie 2 tys. ton), „gałęziaste dachy” według Wordswortha, wydaje się być w stanie nieważkości. Architektem był **John Wastell**.

Zwróć uwagę na wspaniałe, wczesnorenesansowe **przepierzenie i stalle** wykonane przez zagranicznych rzemieślników oraz obraz **Rubensa Adoration of the Magi**. Powyżej przepierzenia znajdują się organy w swojej XVII-wiecznej oprawie, używane przy takich uroczystościach jak Festival of Nine Lessons oraz kołedy transmitowane na żywo na cały świat w wigilię Bożego Narodzenia. Chór z Kaplicy King's College znany jest w całym świecie i składa się z chłopców chórzystów, wykształconych w specjalnej Szkole Chóralnej afiliowanej przy college'u.

Corpus Christi College (Z)

Wejść przez *Old Court na Bene't Street*; wyjdź przez *New Court*. 🕒 Otwarte połowa czerwca–koniec kwietnia, codziennie 14.00–16.00. 🕒 Zamknięte od końca grudnia do początku stycznia (10 dni) i od końca kwietnia do połowy czerwca (okres egzaminacyjny). Grupy nie większe niż 12 osób. 📞 01223 338 000; www.corpus.cam.ac.uk.

Założony w 1352 r., Corpus Christi jest drugim najmniejszym kolegium w Cambridge, lecz z historycznego punktu widzenia jednym z najbardziej interesujących. **Old Court** ciągle zachowuje monastyczny charakter swoich budynków (1352–77), zbudowanych z luźnego kamienia i ozdobionych kamieniem wapiennym. Saksoński **St Bene't's Church** przyległy do Old Court jest najstarszym kościołem w Cambridge. **New Court** został zbudowany przez Williama Wilkinsa, który jest pochowany w kaplicy.

Queens' College★ (Z)

Przez *Silver Street* i *Queens' Lane*. 🕒 Otwarte od 28 marca do 1 kwietnia i od 23 stycznia do 29 września, codziennie, 10.00–16.30; 23 marca–19 maja, codziennie, 11.00–15.00. 🕒 Zamknięte od 20 maja do 22 czerwca (egzaminy). 📞 £1.20 w tym broszurka (6 języków), wstęp wolny listopad–marzec. 📞 01223 335 551; sf114@hermes.cam.ac.uk; www.quns.cam.ac.uk.

Nazwa pochodzi od patronatu rozciągniętego na college przez dwie kolejne królowe, Margaret, żona Henryka VI i Elizabeth Woodville, żona Edwarda IV. College otrzymał swój pierwszy statut w 1446 r. **Old Court**, ukończony w 1449 r., ukazuje późnośredniowieczne budowle z cegły. W czarującym **Cloister Court**, drewnianym

King's College Chapel, Cambridge

budynku wypełnionym cementem, mieści się **President's Lodge**. Holenderski filozof **Desiderius Erasmus** nauczał greki w Queens, lecz nie można definitywnie zidentyfikować pokoi, w których mieszkał (Wieża Erazma). Jego imię żyje jednak w kamieniu Erasmus Building (1960), zaprojektowanym przez Basila Spence'a. Innym nowszym dodatkiem jest szkoła i beton w Cripps' Court (1981), dzieło Powella, Moyi i Partnerów. Drewniany **Mathematical Bridge** nad rzeką jest XX-wieczną, drugą kopią (1904) oryginału (1749) zaprojektowanego przez Jamesa Essea.

The Backs★★ (YZ)

The „Backs” – „Tyły” (kolegiów) wzdłuż rzeki Cam są równie wspaniałe jak ich fronty: tworzą cudowną kombinację budynków i trawników na terenach nadrzecznych i najlepiej ogląda się je z łódek na rzece (wynajem łodzi przy Silver Street Bridge).

Fitzwilliam Museum★★ (Z)

Trumpington Street. 🕒 Otwarte wt.–nd., 10.00 (12.00 nd.) do 17.00. 🕒 Zamknięte 24, 25, 26, 31 grudnia, 1 stycznia. 📞 Wstęp bezpłatny. 🌿 Wycieczka z przewodnikiem (angielski, 90 min); nd. o 14.45 i za zamówieniem (4 języki). Bufet. Brak dostępu dla niepełnosprawnych przez następne 18 miesięcy z powodu remontów. 📞 01223 332 900; fitzmuseum-enquiries@lists.cam.ac.uk; www.fitzmuseum.cam.ac.uk.

Słynne Muzeum Uniwersyteckie, otwarte dla publiczności w 1843 r., zostało zaprojektowane przez **George'a Basevi** w monumentalnym, neoklasycznym stylu, graniczącym z wiktoriańskim barokiem (1837–75). Szczególne skarby tego muzeum to 25 akwareli autorstwa JMW Turnera, подарowanych przez Johna Ruskina w 1861 r., wybór najlepszych dzieł Williama Blake'a i wyjątkowa kolekcja rycin Rembrandta.

Lower Galleries – Ten dział zawiera bogate i dobrze zorganizowane kolekcje orientalnych, śródziemnomorskich i klasycznych starożytności: w Galerii Zachodnioazjatyckiej – piękne asyryjskie reliefy; w Drugiej Egipskiej Galerii – jaskrawo pomalowane mumie i sarkofagi, w tym masywne, granitowe wieko grobowca Ramzesa III; w Greckiej Galerii

Książka adresowa

Restauracje

🍷🍷 **Bruno's Brasserie**, 52 Mill Road. 📞/Faks 01223 312 702; brunos@btconnect.com. Były sklep, zamieniony na restaurację, z przykładami nowoczesnej sztuki, goszczącą głównie młodych ludzi. Spróbuj dań kuchni śródziemnomorskiej w ogrodzie.

🍷🍷 **Crown and Punchbowl**, *Horningsea*. 📞 01223 860 643; [Faks 01223 441 814; info@cambscuisine.com](mailto:info@cambscuisine.com); www.cambscuisine.com. Poprzednio XVII-wieczna gospoda (5 mil/8 km na zachód od centrum miasta) ciągle serwująca tradycyjne piwo, teraz prawdziwa restauracja serwująca zarówno tradycyjne jak i nowoczesne międzynarodowe dania.

🍷🍷🍷 **Three Horsehoes**, *High Street, Madingley*. 📞 01954 210 221; Faks 01954 212 043; www.huntsbridge.com. Pub z dachem krytym strzechą – jak z obrazka, ze stylowym wnętrzem, 5 mil/8 km na zachód od Cambridge. Bar serwuje ograniczone dania z grilla, restauracja bardziej wyszukane dania – łosoś z kuskusem i cytrynowe ciastko z karmelem.

Noclegi

🏡🏡 **Wallis Farmhouse**, 98 Main Street, *Hardwick*. 📞 01954 210 347; Faks 01954 210 988; enquiries@wallisfarmhouse.co.uk; www.wallisfarmhouse.co.uk.

Położona w malowniczej wiosce 5 mil/8 km na zachód od Cambridge, ta georgiańska farma oferuje nocleg i śniadanie w obszernych, drewnianych sypialniach byłej tajni. Przyjacielscy gospodarze serwują obfite śniadania. Są też cztery pokoje z własną kuchnią.

🏡🏡 **Arundel House**, *Chesterton Road*. 📞 01223 367 701; Faks 012223 367 721; info@arundelhousehotels.co.uk; www.arundelhousehotels.co.uk.

Przepiękną położony nad rzeką Cam i parkiem, w odległości krótkiego spaceru od Jesus Green, w centrum miasta, w otoczeniu historycznych budynków, z których słynie Cambridge. Hotel jest częścią domu z tarasem z końca XIX w., którego elegancka fasada i wnętrza zostały pieczołowicie zachowane.

– attyckie wazy z czarnymi i czerwonymi postaciami oraz małymi figurkami z terakoty; w Rzymskiej Galerii – bezcenny marmurowy Sarkofag **Pashley** (AD 130–150) pokazujący powrót Dionizosa z Indii; w Dalekowschodniej Galerii – chińska ceramika i brązy, trójnog z brązu z czarną inkrustacją z wczesnego okresu dynastii Shang (1523–1028 p.n.e.) i ogromnego bawoła z jadeitu (Ming 1368–1844); w Lower Marlay Gallery – angielską, kontynentalną i dalekowschodnią porcelanę; w Glaisher Gallery – niezrównaną kolekcję angielskiego i europejskiego garncarstwa. Tkaniny, zbroje i szkło (Small Henderson Gallery) mają swoje własne pomieszczenia. The Rothschild Gallery łśni od skarbów takich jak: emalia, biżuteria, angielskie miniatury i ilustrowane manuskrypty.

Upper Galleries – Wśród zgromadzonych tu obrazów, znajdują się przykłady pięknych francuskich i angielskich mebli, włoskiej majoliki i brązów, dywany, ceramika i srebro, co nadaje temu pomieszczeniu charakter dworu.

Kolekcja obrazów zawiera dzieła **starych mistrzów** – Upper Marlay Gallery: włoskie dzieła, w tym piękne panele ołtarzowe wykonane przez Simone Martinię (XIV wiek) i Domenico Veneziano (XV-wieczny Wenecjanin), rysunki Leonarda; Courtauld Gallery: Tytjana i dzieła Veronesa, Canaletta i Palma Vecchia; Galeria Flamandzka i Hiszpańska: krajobrazy i portrety Pietera Brueghela II i Rubensa; Galeria Holenderska: obrazy Cuypa, Halsa, Ruisdaela, Hobbema i Rembrandta; Galeria V: kolekcję francuskich impresjonistów, w tym krajobrazy Moneta, Seurata i Cézanne'a, jak również studia Renoira i Degasa; Galeria IV: malarstwo wczesnych francuskich artystów – Poussina, Voueta i Delacroix; Galeria III: piękny zestaw XVIII-wiecznych dzieł Gainsborougha, Reynoldsa, Stubbsa i Hogartha i dewocyjną *Virgin and Child* Sir Anthony'ego Van Dycka, uzyskaną kosztem publicznym w 1976 r.; Galeria II: dzieła Constable'a (Hampstead Heath) i kilka obrazów prerafaelickich; Galeria XX Wieku: dzieła Picassa, Nicholsona i Sutherlanda; Broughton Gallery: obrazy kwiatów Lorda Fairhavana; Shiba Gallery: japońskie ryciny i rysunki.

Dodatkowe miejsca do zwiedzania

Kettle's Yard (Y) – ☞ Dom: ☑ otwarte Wielkanoc–sierpień, wt.–nd., 13.30–16.30; wrzesień–Wielkanoc, wt.–nd., 14.00–16.00. Galeria: otwarta wt.–nd. i pn., święta państwowe, 11.30–17.00. ☞ Wstęp bezpłatny. ☎ 01223 352 124; mail@kettlesyard.cam.ac.uk; www.kettlesyard.co.uk. Kettle's Yard pozostaje w całkowitym kontraście do Muzeum w Fitzwilliam. Według słów jego twórcy Jima Ede jest „miejscem do mieszkania, gdzie sztuka można się cieszyć w domowym otoczeniu”. Ta znakomita kolekcja dzieł z XX w. zawiera dzieła: Bena Nicholsona, Henry Moore'a, Barbary Hepworth, Erica Gilla, Henri Gaudier-Brzeska i Joana Miró, z których większość była przyjaciółmi Ede; dzieła są porozrzucane po domu między książkami i meblami – odwiedzający mogą usiąść i podziwiać eksponaty lub zagłębić się w lekturze książek.

Magdalene College (Y) – Collegie i kaplica: ☑ otwarte codziennie, 9.00–18.30. Hall: ☑ otwarte codziennie 9.30–12.30. Ogród: ☑ otwarte codziennie, 13.00–16.30. ☑ Wszystkie pomieszczenia zamknięte w czasie egzaminów. **Pepys' Library**: ☑ otwarte koniec kwietnia–koniec sierpnia, pn.–sb., 11.30–12.30 i 14.30–15.30; połowa stycznia–połowa marca, początek października–początek grudnia, pn.–sb., 14.30–15.30. sjp51@cam.ac.uk; www.magd.cam.ac.uk. Collegie został założony w 1542 r. przez Lorda Audley z Audley End na miejscu kolegium benedyktyńskiego. First Court generalnie pochodzi z XV w. z wyjątkiem XVI-wiecznej **bramy** i holu.

Wewnątrz, w późnoszesnastowiecznym **Second Court** znajduje się **Pepys Building** mieszczący bibliotekę Samuela Pepysa, podarowaną kolegium w 1703 r., w której znajduje się zasyfrowany manuskrypt jego *Dziennika*.

Jesus College (Y) – Dziedzińce i ogrody: ☑ otwarte przez większość roku, codziennie, 10.00–16.30. ☑ Zamknięte kwiecień–czerwiec i 24–26 grudnia. ☞ Wstęp bezpłatny. ☞ Wycieczka z przewodnikiem na zamówienie (Cambridge Tourist Office). ☎ 01223 339 469; domestic@jesus.cam.ac.uk. Założony w 1496 r., był kiedyś klasztorem benedyktynek, rozrastającym się wokół **Cloister Court** i XII-wiecznej kaplicy klasztornej; **First Court** z solidną **wieżą** z epoki Tudorów, dodaną w XVI w., **Second Court** i **Chapel Court** z XIX w., **North Court** z XX w. Jest to jedyny college z trójbocznymi dziedzińcami, zajmujący obszerną przestrzeń.

Round Church (Y) – Kościół Grobu Chrystusa jest jednym z pięciu normańskich kościołów, zbudowanych na planie okręgu w kraju.

Gonville and Caius College (Y) – ☑ Otwarte bez ograniczeń, październik –marzec; koniec marca –początek maja i połowa czerwca–wrzesień, 9.00–14.00. Maksimum 6 osób. ☑ Zamknięte początek maja–początek czerwca; sb.–nd. i święta państwowe. ☎ 01223 332 400 (Porter's Lodge); www.cai.cam.ac.uk. Założony w 1348 r. przez Edmunda Gonville i w 1557 r. przez Johna Caiusa, renesansowego uczonego i lekarza Edwarda VI i królowej Marii. Jego urok tworzą bramy, wymyślone przez Caiusa, aby symbolizować postęp na

drodze nauki. Wchodzi się do kolegium przez **Bramę Pokory** (obecnie przeniesioną do Master's Garden) do **Tree Court**; przechodzi się przez **Bramę Cnoty** do **Caius Court**, zanim w końcu przejść przez **Bramę Honoru**, aby otrzymać dyplom w budynku, który teraz nazywa się Senate House. **Cockerell Building (YD)** jest budynkiem w stylu klasycznym z XIX w., zaprojektowanym przez CP Cockerella.

Great St Mary's (Y) – ☑ Otwarte codziennie, 8.00–18.00. Wieża: 10.00–16.30; ☞ £2. ☎ 01223 741716. Odbudowa kościoła uniwersyteckiego rozpoczęła się w 1478 r. w stylu późnego gotyku angielskiego i ukończono ją dopiero w 1608 r., kiedy dzieładek **Roberta Grumbolda**, również Robert, zbudował **wieżę** z pięknymi **widokami**.

St Catharine's College (Z) – ☑ Otwarte codziennie lipiec–kwiecień, 11.00–17.00. ☑ Zamknięte maj–czerwiec, 25 grudnia. ☎ 01223 338 300; www.caths.cam.ac.uk. Założony w 1473 r. Trzy orestaurowane budynki zostały zbudowane przez Roberta Grumbolda; w jego projekcie **kaplicy** widać wyraźne terminowanie u Wrena.

St Botolph's Church (Z) – Czarujący kościół w stylu angielskiego gotyku z nawą zbudowaną w latach 1300–50 i wieżą dodaną ok. 1400 r.

Pembroke College Chapel (Z) – ☑ Otwarte cały rok, codziennie, 14.00–17.00. ☑ Zamknięte maj–czerwiec, 25 grudnia. ☎ 01223 338 100; Faks 01223 338 128; www.pem.cam.ac.uk. Pierwszy ukończony budynek Wrena i pierwszy klasyczny budynek w Cambridge. Zamówienie było prezentem od wuja, Matthew Wrena, biskupa Ely. Sufit jest dziełem Henry'ego Doogooda, który pracował nad sufitami w 30 kościołach Wrena.

Emmanuel College (Z) – ☑ Otwarte codziennie, 9.00–18.00. ☑ Zamknięte 1 stycznia i 25 grudnia. ☎ 01223 334 200; Faks 01223 334 426; www.emma.cam.ac.uk. Założony w 1584 r. przez Sir Waltera Mildmaya. „Zasadziłem zołędzia, jeśli wyrośnie z niego dąb, tylko Bóg jedyny wie, jaki będzie jego owoc” – powiedział królowej Elżbiecie. Jedyne budynki, które przetrwały z dominikańskiego klasztoru są **Hall** i **Old Library** (z fasadami z okresu Tudorów) tworzące południowe i wschodnie rzędy budynków **New Court**. **Kaplica** została zbudowana przez Wrena (1668–74) w stylu klasycznym, graniczącym z barokiem. W środku posiada pomnik Johna Howarda, założyciela Harvard College w Bostonie, USA.

Newnham College – na południowy zachód od miasta (Z Q). Jako drugi college w Cambridge założony dla kobiet (1871; Girton 1869, obecnie koedukacyjny; New Hall 1954) Newnham posiada tradycję aktywnego uczestnictwa w reformie feministycznej, jak również akademickiej doskonałości. Został założony przez filozofa moralności i profesora Cambridge, Henry'ego Sidgwicka, który głęboko wierzył, że kobiety mają prawo do edukacji. Anne Jemima Clough była pierwszym rektorem. Atrakcyjne budynki w stylu królowej Anny, dzieło Basila Champneysa (1875), z gontami z czerwonej holenderskiej cegły i z białego drewna, są otoczone pięknymi ogrodami. Newnham otrzymał statut w 1917 r., a kobiety po raz pierwszy zaczęły otrzymywać dyplomy uniwersyteckie w 1948 r.

Okolice

Imperial War Museum, Duxford

9 mil/14 km na południe autostradą M 11. ☑ Otwarte codziennie 10.00–18.00 (16.00 koniec października–połowa marca). ☑ Zamknięte 24–26 grudnia. ☞ £12. Parking. Restauracja. ☎ 01223 835 000; duxford@iwm.org.uk; www.iwm.org.uk. Obszerne hangary na byłym lotnisku z okresu Bitwy o Wielką Brytanię obecnie mieści kolekcję myśliwców i samolotów cywilnych (w tym Concorde), do których można wejść. Aby uczcić związku Duxford z USAAF (Lotnictwo Stanów Zjednoczonych) w okresie II wojny światowej, założono tutaj nowe Muzeum Lotnictwa w Wielkiej Brytanii; główny eksponat, bombowiec B-52, z rozstawem skrzydeł 185 stóp/56 m, został orestaurowany w Duxford, a następnie umieszczony w budynku z cementu i szkła (dzieło Sir Normana Fostera, które zdobyło wiele prestiżowych nagród). W lecie odbywają się tutaj pokazy lotnicze z udziałem historycznych myśliwców.

Audley End

13 mil/21 km na południe Trumpington Road, A 1309, A 1301 i B 1383. ☑ Otwarte: dom, marzec i październik: czw.–pn. i święta państwowe, 10.00–16.00; koniec marca–początek października, śr.–pn. 12.00–17.00. Ostatnie wejście na godzinę przed zamknięciem. Tereny codziennie 10.00–17.00 (18.00 w lecie). ☞ £8.95; tylko tereny £4.60. Zakaz fotografowania w domu. Przewodnik (tylko po angielsku). Ulotki (4 języki). Parking. Restauracja. ☎ 01799 522 399; www.english-heritage.org.uk.

Opactwo benedyktyńskie zostało podarowane Sir Thomasowi Audleyowi w okresie rozwiązywania klasztorów w 1539 r. Dom, który zbudował, został zastąpiony w latach 1605–14 przez inny, kiedy posiadłość przeszła w ręce Thomasa Howarda, earla Suffolk

i Lorda Skarbnika. Był jednym z najwspanialszych domów jakobińskich w Anglii i kosztował £200 tys. „Za duży dla króla, ale w sam raz dla Lorda Skarbnika” powiedział Jakub I, który nieświadomie pomógł finansować budowę a potem uwięził earla za defraudację. Przez krótki czas w posiadaniu Karola II został częściowo wyburzony w 1721 r., kiedy wnętrze zostało przerobione przez **Roberta Adama** a tereny przez **Capability Browna**. Obecny dom, choć obszerny, jest tylko cieniem swojej poprzedniej wielkości.

Wnętrze – Sercem domu jest **Great Hall**, jego dwa przepierzenia: wspianiałe, jakobińskie przepierzenie z drewna dębowego stoi naprzeciwko kamiennego przepierzenia Vanburgha z 1721 r. Stanowi on zupełny kontrast w stosunku do **Great Drawing Room** (aby uczynić taki mały pokój „wielkim”, Adam celowo zaprojektował małe meble, nadając pokojowi wygląd domu dla lalek) i **Little Drawing Room** (domowy klasycyzm z sufitem pełnym uroczych szczegółów, boazerią wykonaną przez Biagio Rebecca i nieodparcie śmieszny cherubinami namalowanymi na wewnętrznych drzwiach boazerii przez Ciprianiego). Na piętrze wyróżniającymi cechami **State Rooms** są sufity i 200-letnie łóżko z baldachimem, pokryte wyszywanyymi kotarami, zbudowane w **State Bedroom** z okazji wizyty Jerzego III, do której zresztą nigdy nie doszło.

CANTERBURY★★★★

Kent, ANGLIA

LICZBA MIESZKAŃCÓW 36 464

Kościelna stolica Anglii, pełna średniowiecznej atmosfery, jest zdominowana przez swoją sławną katedrę. Miasto, od stuleci otwarte na wpływ z kontynentu, leży na szlaku Watling Street wielkiej drogi rzymskiej łączącej Londyn (56 mil/90 km na zachód) z portem Dover. Stanowi również stację końcową **Pilgrims' Way**, traktu używanego przez pielgrzymów odwiedzających sanktuarium św. Tomasa, najbardziej znanego męczennika w Anglii. 12/13 Sun Street, The Buttermarket ☎ 01227 378 100; Faks 01227 378 101; canterburyinformation@canterbury.gov.uk; www.canterbury.co.uk.

Zobacz koniecznie: Katedra, szczególnie grobowiec Czarnego Księcia.

Organizacja czasu: Pół dnia lub cały dzień.

Dla dzieci: Howlett's Wild Animal Park.

Wycieczki piesze: Canterbury Walks tours (kwiecień–październik) początek przy Visitor Information Centre. ☎ 01227 459 779; www.canterbury-walks.co.uk. A Ghostly Tour of Old Canterbury. ☎ 07779 575 831; www.greenbard.8 m.com, początek naprzeciwko Alberrys (20.00 pt., sb.: rezerwacja nie jest wymagana).

Informacje wstępne

Wczesne osadnictwo – Choć znaleziska z epoki neolitu i brązu wskazują na wczesne osadnictwo ludzkie, zapisana historia Canterbury rozpoczyna się od inwazji cesarza Klaudiusza z 43 r. n.e., i założeniu Durovernum, miasta otoczonego murami. Po wycofaniu się Rzymian na początku V w., miasto zasiedlili Jutowie, germańscy najęźdźcy i przemianowali go na Cantwara-byrig – „fortecę ludzi Kentu”.

Stolica chrześcijaństwa – W roku 597 św. **Augustyn** przybył do Kentu, aby nawracać pogańskich mieszkańców na chrześcijaństwo. Wpływ tej misji był decydujący; miasto stało się centrum angielskiego kościoła, a Augustyn został konsekrowany na pierwszego arcybiskupa.

W 1170 r. arcybiskup **Tomasz Becket**, został zamordowany w katedrze przez czterech rycerzy króla Henryka II, którzy zbyt dosłownie wzięli słowa króla, że „chciałby się pozbyć tego kłopotliwego klechy”. Be-

Miejsce, w którym został zamordowany Tomasz Becket

cket został kanonizowany dwa lata później i jego sanktuarium niemal natychmiast zaczęło przyciągać niezliczone rzesze pielgrzymów, których wiele historii zostało opisanych w *Canterbury Tales* (Opowieściach kanterberyjskich) **Chaucera**.

Klasztor w katedrze był największy w kraju i w XIII w. osiedlili się tutaj dominikanie. Kwitnące życie klasztorne skończyło się wraz z rozwiązaniem klasztorów; skarby katedry zostały zagarnięte przez Henryka VIII, zniszczono sanktuarium świętego i skończyły się pielgrzymki.

Kwitnące miasto – Kontrreformacja sprowadziła do Anglii, na zaproszenie królowej Elżbiety I, francuskich uchodźców – hugenotów. Ci utalentowani rzemieślnicy wnieśli swój znaczny wkład w dobrobyt Canterbury. Miasto kwitło pomimo nieprzychylności purytanów w czasie wojny domowej.

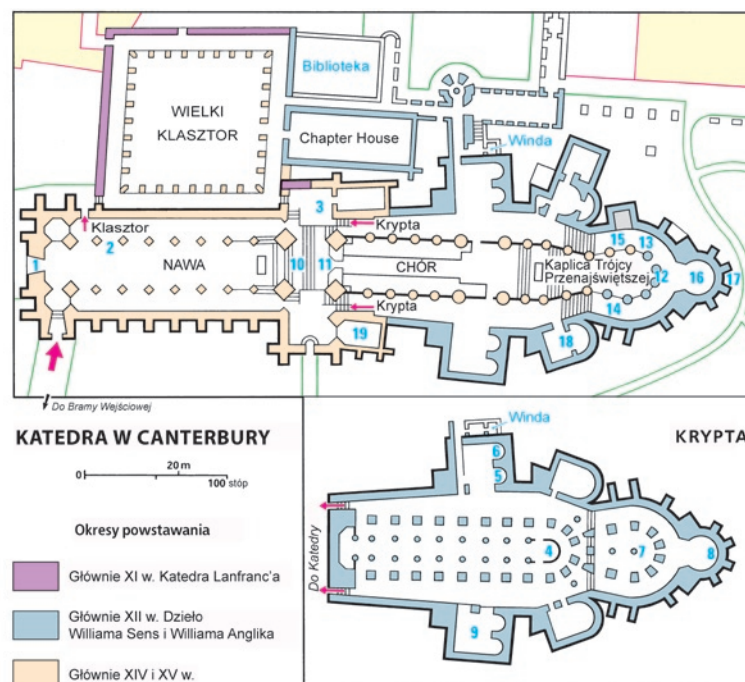
Miasto poniosło o wiele więcej szkód podczas tzw. nalołów „Baedekera” w 1942 r., kiedy część historycznego centrum została zamieniona w gruzy; na szczęście katedra pozostała nietknięta, a odbudowę zdewastowanego terenu już zakończono. Dziś Canterbury jest kwitnącym centrum wschodniej części Kentu i siedzibą nowego uniwersytetu. Miasto przyciąga zagranicznych turystów, podobnie jak w średniowieczu, ale wciąż pozostaje centrum religijnym (jako arcybiskupstwo Canterbury) – najważniejszym miejscem kościoła anglikańskiego.

Katedra Canterbury★★★★ 1 godz.

Otwarte (jeśli pozwala na to grafik mszy) lato 9.00–19.00 (zima 17.00). Krypta 10.00–19.00 (zima 17.00). Przed zwiedzaniem sprawdź godziny otwarcia. ☎ £5.

Wycieczka z przewodnikiem (75 min): pn.–sb., £3.50. Prezentacja audiowizualna £1.50. Audioprzewodnik (35 min; 7 języków) £2.95. Broszura (9 języków). Rampy, winda, wózki inwalidzkie; model „dotknij i posłuchaj”. ☎ 01227 762 862; Faks 01227 865 222; visits@canterbury-cathedral.org; www.canterbury-cathedral.org.

Oryginalna katedra, zbudowana przez św. Augustyna, spłonęła w pożarze w 1067 r. i została zastąpiona tym ogromnym budynkiem przez pierwszego normńskiego arcybiskupa **Lanfranca**. Energiczny arcybiskup **Anzelm** zastąpił chór bardziej ambitną konstrukcją, która w 1174 r. została zniszczona przez ogień, cztery lata po zamordowaniu Becketa. Z tego pożaru ocalała nawa i krypta. W miarę jak katedra stawała się najważniejszym w Anglii miejscem pielgrzymek, poszerzono chór w stronę Trinity Chapel w stylu wczesnego gotyku, który miał ogromny wpływ na rozwój angielskiej architektury. Pracę rozpoczął francuski architekt, **William z Sens**, a zakończona została przez innego Williama, zwanego „Anglikiem”.

Nawa i krążanki zostały przebudowane w stylu angielskiego gotyku w XIV w.; transepty i wieże, w tym **Bell Harry Tower** wieńcząca cały budynek, ukończono w wieku XV. Północno-zachodnia wieża została wyburzona w 1832 r. i zastąpiona przez kopię wieży południowo-zachodniej.

Ogromna katedra z wysokimi przyporami, pinaklami i wieżami, nad którymi wznosi się do wysokości 250 stóp/76 m dzwon Big Harry, sprawia wielkie wrażenie. Wyszukane sklepienie **Great Cloister** (odbudowane ok. 1400) jest ozdobione groteskowymi twarzami, symbolami religijnymi i scenami z życia codziennego. Przy części wschodniej znajduje się **kapituła** ze skomplikowanym sklepieniem żebrowym i oknami w stylu angielskiego gotyku, pokazującymi sceny z historii katedry.

Christ Church Gate★ (A), zbudowana na początku XVI w. i ozdobiona herbami, jest głównym wejściem do katedry. **Mercery Lane**★ (AB 21), ruchliwa uliczka, która zachowała swój średniowieczny urok, stanowi dogodny punkt do obejrzenia Christ Church Gate i zachodnich wież katedry.

Wnętrze – Wejź przez południowo-zachodni portyk. W nawie zbudowanej (1392–1404) przez Henry Yevele, smukłe kolumny wznoszą się majestatycznie ku sklepieniu i nawom bocznym. Wielkie **zachodnie okno** (1) zawiera XII-wieczny witraż (zwróć uwagę na Adama kopiącego ziemię). W pobliżu północnych drzwi stoi klasyczna marmurowa **chrzcielnica** (2) przedstawiająca czterech ewangelistów i dwunastu apostołów. W północnym transepcie „Altar of the Sword's Point” i nowoczesna rzeźba w kształcie krzyża upamiętniają **miejsce męczeństwa Becketa** (3). Jan Paweł II i arcybiskup Runcie modlili się razem na tym miejscu 29 maja 1982 r.

Schody poprowadzą nas do XII-wiecznej **krypty** ze sklepieniem. Delikatne przepięzienia **Chapel of Our Lady Undercroft** (4) i kapitele są arcydziełami romańskiego rzeźbiarstwa. Transept zawiera **ołtarze św. Mikołaja** (5) i **św. Marii Magdaleny** (6). W przedłużeniu, po stronie wschodniej (po 1174), z masywnymi kolumnami i ostro zakończonymi sklepieniami, znajduje się miejsce (7), w którym aż do roku 1220 r. spoczywało ciało św. Tomasza Becketa. Obok znajduje się wspaniała **Kaplica Jezusa** (8). Południowy transept był fundacją **Czarnego Księcia** (9), potem kościołem hugenotów; ciągle jeszcze msze odbywają się tutaj w języku francuskim.

Wyjdź z krypty od strony południowej i wróć na wyższy poziom.

Skręć w prawo do skrzyżowania i podziwaj koronkowe **sklepienie wachlarzowe pod Bell Harry Tower** (10); brosza są ozdobione herbami tych, którzy się przyczynili do budowy wieży.

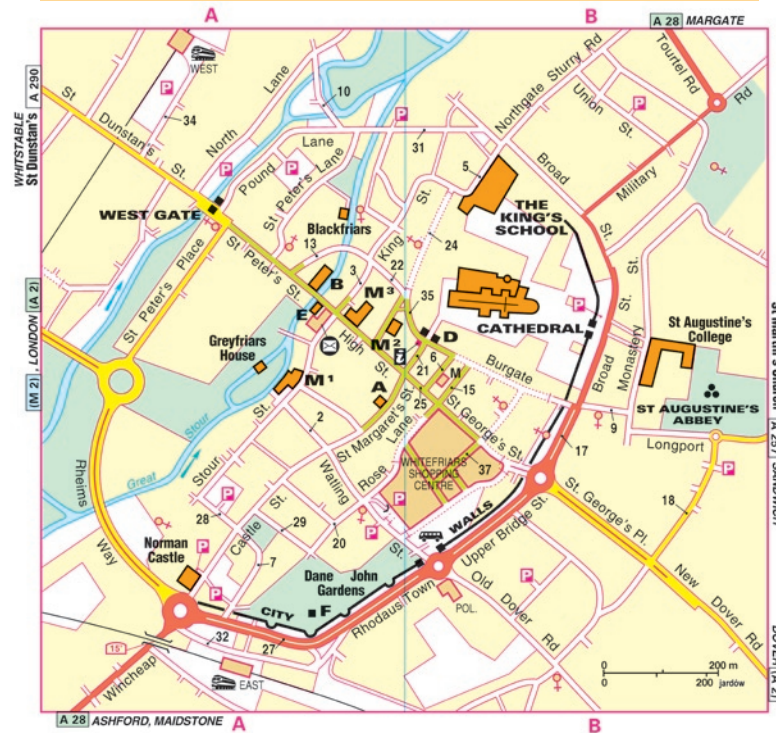
Przejdź przez żelazną bramę do chóru, który zawiera XV-wieczne **przepięzienie** (11) z postaciami sześciu królów, Wysoki Ołtarz i XIII-wieczne, marmurowe **St Augustine's Chair** (12) tradycyjnie używane do intronizacji arcybiskupa, prymasa całej Anglii. Z którejkolwiek bocznych naw, rzut oka w kierunku nawy głównej, w stylu angielskiego gotyku, odśladania ewolucję stylu gotyckiego poprzez trzy wieki.

Wśród cudownych, średniowiecznych **witraży** znajduje się jeden pokazujący **Cuda** (13) sprawione przez św. Tomasza w Trinity Chapel. Jego sanktuarium, umieszczone tutaj w 1220 r., zostało usunięte, choć świetna romańska mozaika na podłodze wciąż pozostaje. Wśród grobowców znajduje się nagrobek **Czarnego Księcia** (14) (zm. 1376);

Dziedziniec katedry Canterbury

CANTERBURY							
Beercart Lane	A	2	High St	A	St George's St	B	
Best Lane	A	3	Longmarket	B	15	St Margaret's St	A
Borough The	B	5	Lower Bridge St	B	17	St Mary's St	A
Burgate	B		Lower Chantry Lane	B	18	St Peter's St	A
Butchery Lane	B	6	Marlowe Ave	A	20	St Radigund's St	AB
Castle Row	A	7	Mercery Lane	AB	21	Station Rd East	A
Causeway The	A	10	Orange St	A	22	Station Rd West	A
Church St	B	9	Palace St	AB	24	Sun St	AB
Friars The	A	13	Parade	B	25	Whitefriars	
Guildhall St	A	14	Pin Hill	A	27	Shopping Centre	AB
			Rosemary Lane	A	28	Whitefriars St	B

Blackfriars	A	the Martyr	AE	St Augustine's Abbey	BK
Canterbury Weavers	AB	Memorial to Christopher		St Augustine's College	B
Cathedral	B	Marlowe	AF	St Dunstan's	AB
Christ Church Gate	BD	Museum of Canterbury	AM ¹	St Martin's Church	BN
City Walls	AB	Norman Castle	A	The Canterbury Tales	AA
Dane John Gardens	A	Roman Museum	AM ²	The King's School	B
Greyfriars House	A	Royal Museum		West Gate	A
Hospital of St. Thomas		and Art Gallery	AM ³		

powyżej wiszą kopie jego hełmu, zbroi, tarczy, rękawic i miecza. Originalne resztki tych rzeczy pokazywane są obok. Naprzeciw znajduje się alabastrowy **grobowiec Henryka IV** (15) (zm. 1413) i królowej Joanny z Nawarry. W **Corona** (16), okrągłej kaplicy, która jak się mówi zawiera górną część czaszki św. Tomasza, jest XIII-wieczne **Redemption window** (17) za ołtarzem.

Chapel of St Anselm (18) – (południowo-zachodni kraniec Trinity Chapel) Kaplica jest w stylu głównie normańskim i zawiera rzadkie, XII-wieczne malowidła ściennie (wysoko na absydzie).

Obok południowego transeptu (główne wejście) znajduje się **Chapel of St Michael** (19) z renesansowymi i barokowymi pomnikami.

Centrum Miasta

St Augustine's Abbey★★ (B) – ☺, 🕒 *Otwarte codziennie, 10.00–18.00 (17.00 październik; 16.00 listopad–marzec).* 🚫 *Zamknięte 1 stycznia i 24–26 grudnia.* ₤ £3. *Audio-przewodnik. Parking obok. Kilka schodów.* ☎ 01227 767 345; www.english-heritage.org.uk. Opactwo zostało założone w 597 r. przez św. Augustyna. Pozostały rozległe ruiny po wielkim normańskim przyklasztornym kościele, który zastąpił wcześniejsze

saksońskie budynki. Są też ślady saksońskich miejsc pogrzebowych, a na wschód od kościoła St Pancras (VII w.) oryginalnie świątyni pogańskiej, której mury zbudowane są z rzymskiej cegły.

Budynki opactwa są teraz zajęte przez **St Augustine's College (B)**. Szczególnie interesująca jest XIV-wieczna **Great Gateway**.

Roman Museum (A) – Longmarket. Otwarte pn.–sb., 10.00–17.00 (ostatnie wejście 16.00). Zamknięte Wielki Piątek i tydzień Bożego Narodzenia. £2.90; połączony bilet z West Gate Museum i Heritage Museum. £5.90. 01227 785 575; Faks 01227 455 047; www.canterbury-museums.co.uk. Głęboko pod centrum handlowym na Longmarket, część wykopalisk dotyczących poziomów rzymskich, została zamieniona na to nowoczesne muzeum, które używa współczesnych technik nie tylko po to, aby ożywić rzymskie miasto Durnovernum Cantiacorum, ale również by pokazać zwiedzającym niektóre ekscytujące aspekty procesu archeologicznego.

The King's School (B) – *The Precincts Grounds (w obrębie katedry)*. Otwarte codziennie, 7.00–21.00. Oplata za wejście na tereny katedry. 01227 595 501. Wycieczkę z przewodnikiem (5 języków) należy zamówić pisemnie u Dyrektora *The Headmaster, The King's School, Canterbury CT1 2E*. 01227 595 501; headmaster@kings-school.co.uk; www.kings-school.co.uk. Stara fundacja przebudowana przez Henryka VIII w 1541 r. Szkoła zajmuje były klasztor przy katedrze, zgrupowany głównie przy Green Court. Stąd najlepiej można docenić ogromną długość katedry. W północno-zachodnim rogu znajdują się Norman Court Gate i wspaniałe **normańskie schody** (XII w.).

Blackfriars Monastery (A) – Wszystko co pozostało po tym dominikańskim klasztorze z XIII w. to Great Hall i refektarz (obecnie centrum sztuki).

West Gate Towers (A) – *St. Peter's Street*. Otwarte pn.–sb., 11.00–12.30 i 13.30–15.30. Zamknięte Wielki Piątek i tydzień Bożego Narodzenia. £1.15; połączony bilet z Heritage Museum i Roman Museum £5.90. 01227 452 747; museums@canterbury.gov.uk; www.canterbury-museums.co.uk. To ostatnia z bram, które kiedyś wchodziły w skład murów miejskich. Później służyła jako więzienie, a teraz mieści muzeum z interesującą kolekcją broni. Z białek wieży rozciągają się piękne widoki na miasto, nad którym dominuje katedra.

Książka adresowa

Restauracje

Tuo e Mio, 16 The Borough. 01227 761 471; Faks 01227 784 924. Rodzinne prowadzona restauracja serwująca popularne włoskie dania z zastosowaniem lokalnych, wiejskich składników najwyższej jakości.

White Horse Inn, 53 High Street, Bridge. 01227 830 249; Faks 01227 832 814; whitehorsebridge@hotmail.com; www.whitehorsebridge.co.uk. Typowe

dania serwowane w pubach w eleganckim wnętrzu lub bardziej nowoczesne i oryginalne potrawy (takie jak ostrygi Whitstable lub ogon wołu z ogórkami kiszonymi i ostrym sosem korzennym) i wyjątkowo bogaty wybór serów w klasycynej stylowym wnętrzu. 5 mil/8 km od Canterbury wzdłuż drogi A2.

Noclegi

Clare Ellen Guest House, 9 Victoria Road. 01227 760 205; Faks 01227 784 482; loraine.williams@virgin.net; www.clareallenguesthouse.co.uk.

Wiktoriański dom pełen charakteru, 6 min spaceru od centrum miasta, oferujący 6 eleganckich sypialni i pamiętki wiktoriańskie.

Ebury, 65-67 New Dover Road. 01227 768 433; Faks 01227 459 187; info@ebury-hotel.co.uk; www.ebury-hotel.co.uk.

Ten centralnie położony elegancki, wiktoriański dom ma 15 obszernych pokoi oraz mały kryty basen i dostęp do wody zdrojowej. Szczyci się również dobrą restauracją z francuskim szefem kuchni, serwującą dania angielskie i francuskie oraz pokojami z kuchnią i domkami letniskowymi.

Malownicza zabudowa Canterbury

Budynek zbudowany jest z czarnego krzemienia. XIV-wieczne drzwi wiodą do sklepionego holu (XI wiek). XII-wieczna krypta była początkowo sypialnią dla pielgrzymów. Na piętrze znajduje się refektarz i kaplica – oba z XII w. – z pięknym drewnianym dachem.

Greyfriars House (A) – 25 High Street. Otwarte od Poniedziałku Wielkanocnego do końca września w pn.–sb. 14.00–16.00; śr. 12.30. Eucharystia, cały rok. Datki. 01227 471 688; info@eastbridgehospital.org.uk; www.eastbridgehospital.org.uk. Ten czarny XIII-wieczny budynek początkowo był siedzibą franciszkanów. Pokój na górze jest teraz kaplicą, dostępną dla wszystkich.

Museum of Canterbury (A) – *Stour Street*. Otwarte pn.–sb., 10.30–17.00; także czerwiec–wrzesień, nd., 13.30–17.00 (16.00 ostatnie wejście). Zamknięte Wielki Piątek i tydzień Bożego Narodzenia. £3.20, połączony bilet z West Gate Towers i Roman Museum £5.90. 01227 475 202; museum@canterbury.gov.uk; www.canterbury-museums.co.uk. To nowoczesne muzeum mieści się w **Poor Priests' Hospital**, założonym w XIII w. jako dom dla ubogich. Prezentuje historię Canterbury od czasów prehistorycznych do współczesnych; zawiera rzymskie, anglosaskie i wiktoriańskie przedmioty i panoramiczne obrazy zmieniającego się miasta.

The Canterbury Tales (A) – *St. Margaret's Street*. Otwarte codziennie początek lipca–początek września, 9.30–17.00; styczeń–początek lipca, 10.00–17.00 (16.30 styczeń–luty); początek września–grudzień, 10.00–17.00 (16.30 październik–grudzień). £6.95. Komentarz (45 min) (7 języków). 01227 479 227 (infolinia); Faks 01227 765 584; info@canterburytales.org.uk; www.canterburytales.org.uk. Przerobione wnętrze St Margaret's Church jest oprawą tej niezwyklej, multimedialnej próby spopularyzowania niektórych barwnych postaci stworzonych przez Chaucera i odbywających pielgrzymkę z Tabard Inn w Southwark do sanktuarium św. Tomasza Becketa.

Norman Castle (A) – Pozostały tylko ruiny wieży warownej XI-wiecznego zamku zbudowanego z krzemienia i kamieni.

Mury miasta – Spacer prowadzi po szczytach dobrze zachowanych, **średniowiecznych murów miejskich (AB)**, solidnie zbudowanych na rzymskich fundamentach.

Dane John Mound wychodzi na czarujący mały park i **pomnik (A)** poświęcony Christopherowi Marlowe, słynnemu dramaturgowi z Canterbury.

Dodatkowe miejsca do zwiedzania

St Martin's Church (B) – *The Rectory, Roman Road*. Otwarte codziennie, 9.00–17.00 (do zmroku w zimie). Wycieczka z przewodnikiem, kwiecień–wrzesień z przewodnikami na miejscu lub na zamówienie. Ograniczony dostęp dla niepełnosprawnych; 7 schodów do wejścia do kościoła. 01233 720 898. Kościół zbudowany na St Martin's Hill być może jest najstarszym kościołem parafialnym w Anglii. Posiada rzymską cegłę w swoich murach i wieżę w stylu angielskiego gotyku. Wewnątrz znajduje się normańska chrzcielnica oraz „Okno Trędowatego” z tyłu nawy.

St Dunstan's Church (B) – *St Dunstan's Street*. Otwarte codziennie 8.00–17.00. Broszura (3 języki). 01227 463 654 (proboszcz). Zamknięte Wielki Piątek i tydzień Bożego Narodzenia. Wstęp bezpłatny. 01227 452 747; museums@canterbury.gov.uk; www.canterbury-artgallery.co.uk. Kościół został założony pod koniec XI w.

P. Foszczyńska

Pod czujnym okiem maskarona